

TE HOKO I TŌ KĀINGA TUATAHI MĀ TE

Nama Kāinga Tuatahi

Kua whakaritea te Nama Kāinga Tuatahi mā te kaihoko kāinga tuatahi e taea ana ngā utunga rite tonu o te nama ā-kāinga, engari e taumaha ana te penapena i te monikuhu.

Mā te Nāma Kāinga Tuatahi e ngāwari ake ai mōu ki te hoko i tō kāinga tuatahi.

Kua hoahoatia te Nama Kāinga Tuatahi mā te kaihoko kāinga tuatahi e taea ana ngā utunga rite tonu o te nama ā-kāinga, engari e taumaha ana te penapena i te monikuhu. Hei ahakoa te hiahia kia 20% te nui o te monikuhu, ko te here anake o te Nama Kāinga Tuatahi, kia tāpaetia e koe te monikuhu o te 5%, piki ake rānei, ki te utu o tētahi kāinga. Ka tukua ngā Nama Kāinga Tuatahi e ētahi pēke, kaituku taurewa, manatōpū hanga whare me ngā ūniana taurewa kua tipakohia, ā, ka whakaoatitia e Kāinga Ora - Homes and Communities.

Ka whakaae pea ētahi pēke me ngā kaituku taurewa kia whakatū whare hou koe mā te Nama Kāinga Tuatahi. Tēnā pātai atu ki tētahi o ngā pēke, kaituku taurewa rānei ki te tiro he aha ngā mea e whakaaetia ana i raro i te paearu taurewa.

Tirohia tō āheinga ki te Nama Kāinga Tuatahi

E āhei ai koe ki te Nama Kāinga Tuatahi, me tutuki i a koe ēnei paeauru māraurau.

Me:

- Noho hei kirirarau o Aotearoa, hei kainoho pūmau, hei kainoho rānei e mau ana ki tētahi kōkota, ā, he kainoho koe o Aotearoa i te nuinga o te wā
- Noho hei kaihoko kāinga tuatahi, kaipupuri whare o mua rānei (kaitono āheinga tuarua) e rite ana te tūnga ahumoni ki tō te kaihoko kāinga tuatahi
- Iti ake tō utu ā-tau i te \$95,000 (i mua i te tāke) mō ngā marama 12 mō tētahi kaihoko takitahi, kāore āna tautetanga, **tērā rānei**
- Iti ake tō utu ā-tau i te \$150,000 (i mua i te tāke) mō ngā marama 12 mō tētahi kaihoko takitahi, mēnā kotahi, neke atu rānei ngā tautetanga, **tērā rānei**
- Eke tō utu ā-tau hanumi katoa ki te \$150,000, iti iho rānei (i mua i te tāke) mō ngā marama 12 mō ngā kaihoko takimaha, ahakoa te maha o ngā tautetanga.

E tika ana hoki kia:

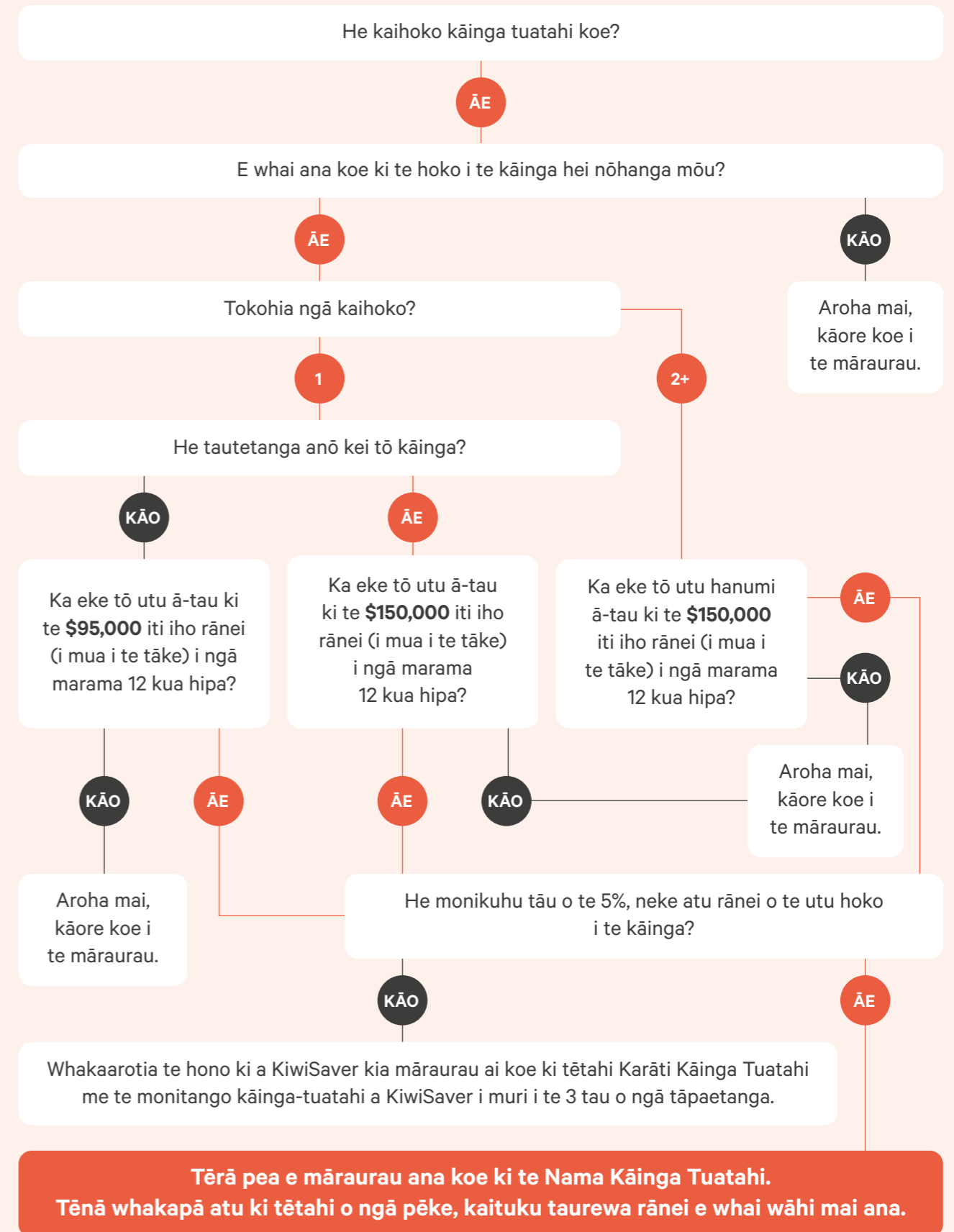
- Whiwhi pūtea koe ki te tāpae i te monikuhu o te 5%, piki ake rānei, ki te utu o te kāinga (kei roto ko ngā penapena katoa, ngā takuhe, ngā moni tango kāinga tuatahi me ngā koha)
- Tutuki i a koe ngā herenga taurewa o tētahi pēke, kaituku taurewa rānei e whai wāhi ana mō te nama kāinga
- Hoko koe i te kāinga hei kāinga noho matua mōu
- Noho koinei anake tō whare (hāunga anō te whenua Māori)
- Utu i te 1% Inihua Mōkete Taurewa (LMI) me te utu tono taurewa (mēnā ka whakaetia e te kaituku).

Ko wai ngā tautetanga?

Ko te tangata he tautetanga āna, nōna te haepapa tiaki i tētahi tamaiti, i ētahi tamariki rānei, i ētahi atu tautetanga rānei i te whare, i te wā hangere, ukiuki rānei.

Aratohu māraurau Nama Kāinga Tuatahi

Tērā pea e māraurau ana koe ki te Nama Kāinga Tuatahi. Tēnā whakapā atu ki tētahi o ngā pēke, kaituku taurewa rānei e whai wāhi mai ana.

Te rapu whakaaetanga mō tētahi Nama Kāinga Tuatahi

Ka taea e koe te tono i tētahi whakaaetanga tōmua, whakaaetanga katoa rānei mō tētahi Nama Kāinga Tuatahi.

Tono i tētahi whakaaetanga tōmua hei whakaū mēnā e tutuki ana i a koe ngā paeauru māraurau o te Nama Kāinga Tuatahi, me ngā paeauru tuku taurewa o te pēke, kaituku rānei. Mā te whiwhi whakaaetanga tōmua e mārāma ai koe ki te nui o te moni ka taea e koe te mino, mō tētahi taurewa kāinga. Ka mōnehu tō whakaaetanga tōmua i muri i tētahi wā whakarite, kātahi ka mate koe ki te tono anō (e toru marama pea).

Kia rite koe ki te tono, me kōwhiri koe i tētahi o ngā pēke whai wāhi, kaituku taurewa rānei mai i te tūtohi i raro, ā, me te whakaki i tā rātou puku tono.

Ngā kaituku Nama Kāinga Tuatahi	Nama waea	Paetukutuku
Westpac	0800 177 277	westpac.co.nz
Kiwibank	0800 272 278	kiwibank.co.nz
The Co-operative Bank	0800 554 554	co-operativebank.co.nz
SBS Bank	0800 727 2265	sbsbank.co.nz
Unity	0800 229 943	unitymoney.co.nz
Nelson Building Society	0800 101 700	nbs.co.nz
Heartland Bank	0800 227 227	heartland.co.nz

He paeauru tuku taurewa tā tēnā pēke, me tēnā kaituku hei aromatawai i a koe, otirā he wāhanga tērā o te tukanga tuku taurewa. Ka rerekē te āhua o ngā pātai ka whiua, heoi tērā pea ko ēnei ētahi:

- He hāpono o tō tuakiri (he tuakiri ā-whakaahua whaimana, pēnei i te uruwhenua, raihana hautū waka o Aotearoa rānei)
- He hāpono o tō wāhi noho (pēnei i tētahi tauāki pēke, pire hiko rānei)
- He taunakitanga o tō monikuhu (ka uru o penapena, ngā karāti, ngā moni tango kāinga tuatahi me ngā koha)
- He taunakitanga o te utu ā-tau o tō kāinga, ngā taipitopito whai mahi rānei
- Ngā taipitopito o tō penapena, tō KiwiSaver me ētahi atu rawa me ngā haumitanga
- He wāwāhitanga o tō whakapaunga auau ā-kāinga (pēnei i ngā utu rēti, te inihua me ngā pire kāri taurewa).

Ngā tono āheinga tuarua

I a koe e tono āheinga tuarua ana, ka whai te kaituku taurewa i tētahi aromatawai māraurau ki te whakatau i tō tūnga ahumoni.

Te rapu āwhina mā tō monikuhu

Me tāpae koe i te monikuhu o te 5%, neke atu rānei, ki te hoko i te kāinga, hei wāhanga o ngā paeauru māraurau mō te Nama Kāinga Tuatahi. Tāpiri ake ki tō pūtea penapena, tērā ētahi atu kōwhiringa e wātea ana ki te āwhina i a koe kia eke atu ai ki tō tapeke monikuhu.

He koha nā te whānau

Ka taea e koe te whakamahi koha moni mai i tō mātua, tētahi atu whanaunga rānei hei wāhanga o tō monikuhu. Me waitohu rātou i tētahi tiwhikete takoha (ka taea e tō pēke, kaituku rānei te whakarite) e whakatakoto ana nā wai te koha moni, e hia, ā, me te whakaū ake kāore koe e mate ki te whakahoki i aua pūtea rā.

Takuhe Kāinga Tuatahi

E wātea ana te Karāti Kāinga Tuatahi ki ngā kaihoko kāinga hei monikuhu i te wā e hoko ana i te kāinga tuatahi. Mēnā kua noho koe hei mema tāpae o te KiwiSaver mō te 3 tau neke atu, ka māraurau pea koe ki tētahi karāhi, atu ki te \$5,000 mō tētahi kāinga kua tū kē, atu ki te \$10,000 rānei mō tētahi kāinga i hangaia nō nākuanei.

Tirohia mēnā e māraurau ana koe i [kaingaora.govt.nz/first-home-grant](https://www.kaingaora.govt.nz/first-home-grant).

Tangohanga pūtea kāinga tuatahi a KiwiSaver

Mēnā kua noho koe hei mema o KiwiSaver mō te toru tau, neke atu rānei, ka āhei pea koe ki te tango i te katoa, i tētahi wāhanga rānei o tō penapena, hei hoko i tō kāinga tuatahi.

Kimihia he kōrero anō mā te whakapā atu ki tō kaiwhakarato KiwiSaver, te toro rānei ki [kaingaora.govt.nz/kiwisaver-first-home-withdrawal](https://www.kaingaora.govt.nz/kiwisaver-first-home-withdrawal).

He tauratanga

Ben rāua ko Toni

Te āhua o te hoko kāinga tuatahi a Ben rāua ko Toni i Ōtautahi, mā te Nama Kāinga Tuatahi, te Karāti Kāinga Tuatahi me te moni tango kāinga tuatahi KiwiSaver.

Kua roa a Ben rāua ko Toni e kimi ana i tō rāua kāinga tuatahi i muri i te nekehanga ki Ōtautahi me tā rāua pēpi hou, ā, kua kitea tētahi kāinga e kaingākautia ana e rāua, e hokona ana mō te \$550,000.

Hui katoa, ka eke tā rāua utu ā-tau ki te \$132,000, engari he \$15,000 anake tā rāua monikuhu. Kua whakaaetia ki a rāua tahi tētahi whakaaetanga tōmua mō te Nama Kāinga Tuatahi, otirā e riro mai ai he \$3,000 tāpiri ki te hoko i tētahi whare. E māraurau ana hoki rāua tahi ki te moni tango kāinga tuatahi mai i ngā pūtea KiwiSaver – otirā ka tango rāua i te \$19,000 hui katoa. I muri i te whiwhi i te koha o te \$5,000 mai i ngā whanaunga, ka piki tā rāua monikuhu ki te \$45,000.

Engari ko te tohutohu a tō rāua pēke, me eke te monikuhu ki waenga i te 15% ki te 20% o te utu hoko o te kāinga e tirohia ana e rāua (\$82,500–\$110,000), otirā kāore rāua i eke.

I muri i te pānui i ngā kōrero mō te Nama Kāinga Tuatahi, i kite rāua, tērā pea ka taea tētahi taurewa kāinga mā te monikuhu 5% noa iho. Kua tuku tonu hou rāua ki tētahi pēke e whai wāhi ana ki te kaupapa o Nama Kāinga Tuatahi, me te whakaatu ake kua oti i a rāua te koha i te \$45,000 – āra, he 8% o te utu hoko. I te mea he nui ake tēnei i te utu monikuhu mōkito o te 5%, ā, i ea hoki i a rāua ētahi atu paearu tuku taurewa a te pēke, ka tāpaetia ki a rāua he Nama Kāinga Tuatahi o te \$505,000.

Utunga hokonga kāinga

\$550,000

Rahinga monikuhu

\$45,000 (8.2%)

(\$15,000 pūtea penapena + \$19,000 moni tango kāinga tuatahi a Kiwisaver + rua \$3,000 Karāti Kāinga Tuatahi + \$5,000 koha mai i ngā whanaunga)

Nama Kāinga Tuatahi

*\$505,000
(91.8% LVR)*

Ngā pātai auau

He herenga utu ā-tau mōkito anō mō te hoko whare mā te Nama Kāinga Tuatahi?

Kāore he herenga utu ā-tau mōkito, e māraurau ai koe ki te Nama Kāinga Tuatahi, engari me eke i te tapeke utu ā-tau o tō kāinga ngā herenga tuku taurewa o te pēke whai wāhi, kaituku taurewa rānei, e tutuki ai te utu i te taurewa kāinga.

E hia te monikuhu me whiwhi au, ki te hoko i tētahi whare mā te Nama Kāinga Tuatahi?

Ko te tapeke ake e hiahia ana koe mō te monikuhu, kei runga i te āhua o te utu o te whare e hiahia ana koe ki te hoko, engari me tāpae koe i te monikuhu 5%, neke atu rānei.

He ōrite anō ngā here o ngā pēke whai wāhi me ngā kaituku taurewa mō te Nama Kāinga Tuatahi?

Mā Kāinga Ora e whakatau ngā paearu mōkito hei whai mā ngā pēke me ngā kaituku taurewa whai wāhi, engari ka taea e ngā pēke me ngā kaituku te whakarite i ētahi atu paearu rerekē, hei wāhanga o tā rātou ake aromatawai tuku moni.

Ki te whakakorehia taku tonu Nama Kāinga Tuatahi e te pēke, kaituku taurewa rānei, ka pērā anō te āhua o taku tonu i ētahi atu pēke, kaituku taurewa rānei?

Kei tēnā anō pēke me ngā kaituku taurewa āna ake paearu tuku moni hei aromatawai i a koe. E tūtuhia ana kia kōrero koe ki tō pēke, kaituku taurewa rānei mō ō āhuatanga ake.

Ka taea e au te whakamahi i taku KiwiSaver ki te āwhina ki te hoko i tētahi whare mā te Nama Kāinga Tuatahi?

Āe. Mēnā he kaihoko whare tuatahi koe, ā, kua noho hei mema tāpae o tētahi tahua KiwiSaver mō te toru tau, neke atu rānei, ka taea pea te tango i te katoa, i tētahi wāhanga rānei o ō pūtea penapena, hei tāpiri atu ki te Nama Kāinga Tuatahi ki te hoko whare.

Ka taea e au te whakamahi i te Nama Kāinga Tuatahi me te Karāti Kāinga Tuatahi ki te hoko whare?

Āe. Ka taea e koe te whakamahi i te Karāti Kāinga Tuatahi me te Nama Kāinga Tuatahi ki te hoko whare engari me ea ngā paearu māraurau, ā, me tuku motuhake i tētahi tonu angitu mō ia tahua.

Ka taea e au te whakamahi ngātahi i te Nama Kāinga Tuatahi me te Hoa Kāinga Tuatahi ki te hoko whare?

Pēnā e māraurau ana koe ki te Nama Kāinga Tuatahi, tōna tikanga, e oti i a koe te whakarite i tētahi pūtea kuhu iti mai i tētahi pēke, tētahi kaituku taurewa rānei, ā, e kore pea e mate ki te rapu i te tautoko mai i tētahi Hoa Kāinga Tuatahi.

Ka taea e au te whakamahi i te Nama Kāinga Tuatahi ki te hanga whare hou?

Ka whakaae pea ētahi pēke me ngā kaituku taurewa kia whakatū whare hou koe mā te Nama Kāinga Tuatahi. Tēnā pātai atu ki tētahi pēke, kaituku taurewa whai wāhi rānei e pai ana ki a koe, ki te titiro he aha ā rātou paearu tuku taurewa.

Ngā pātai auau (haere tonu)

He utu anō o te whiwhi Nama Kāinga Tuatahi?

Kei tēnā anō o ngā pēke me ngā kaituku taurewa ā rātou ake pāpātanga monihua me ngā utu e whai pānga ana ki tō taurewa kāinga. Ko tētahi o aua utu ko te whakahoki pūtea ki te kaituku taurewa mō te utu inuhua Inihua Mōkete Kaituku Taurewa (LMI) e tonoa ana e Kāinga Ora ki te inihua i ia Nama Kāinga Tuatahi, otirā 1% o te tapeke taurewa.

Ka aha mēnā ka huri aku āhuatanga i muri i taku whiwhi i te taurewa kāinga?

Ina huri ō āhuatanga, ā, ka whai pānga ki tō āhei ki te utu i tō taurewa kāinga, me whakapā atu koe ki tō pēke, kaituku taurewa rānei. Ka kōrerorerotia e rātou ngā kōwhiringa e tika ana ki ō āhuatanga.

Ka pēhea te rapu kōrero anō?

Ki te hiahia koe ki te tuku tonu, ki te rapu kōrero rānei mō te Nama Kāinga Tuatahi:

Haere ki – [kaingaora.govt.nz/first-home-loan](https://www.kaingaora.govt.nz/first-home-loan)

Īmēra – firsthome.enquiries@kaingaora.govt.nz

Waea – 0508 935 266

Whakapā atu – ki tētahi o ngā pēke, kaituku taurewa whai wāhi rānei (tirohia te whārangi 4)

Ki te hiahia rapu tohutohu mō te penapena pūtea, me te noho rite ā-ahumoni ki te hoko whare, haere ki [sorted.org.nz](https://www.sorted.org.nz) ki [fincap.org.nz](https://www.fincap.org.nz) rānei.

He takanga kupu

Tautetanga	Ko te tangata he tautetanga āna nōna te haepapa tiaki i tētahi tamaiti, i ētahi tamariki rānei, i ētahi atu tautetanga rānei i te whare, i te wā hangere, ukiuki rānei.
Monikuhu	He tahua pūtea me utu harangote tuatahi ki tētahi taurewa kāinga hei wāhanga o te hoko whare.
Ngā paearu māraurautanga	Ngā paearu motuhake e whakatau ana mēnā e māraurau ana te kaitono ki te Nama Kāinga Tuatahi.
Kaihoko kāinga tuatahi	He tangata kāore i pupuri whare, whenua rānei i mua i Aotearoa, i tāwāhi rānei.
Takuhe Kāinga Tuatahi	He takuhe ki ngā kaihoko kāinga tuatahi e whakahaerehia ana, e tukuna ana hoki e Kāinga Ora.
Nama Kāinga Tuatahi	He taurewa mā ngā kaihoko whare tuatahi ka tukua e ngā pēke me ētahi atu kaituku taurewa whai wāhi, ā, ka oatitia e Kāinga Ora.
Nama Kāinga	He pūtea taurewa ka tukua e tētahi pēke, tētahi atu kaituku taurewa pūtea rānei ki te hoko i tētahi whare, whenua rānei.
Pāpātanga monihua	Ko te monihua i runga i te pūtea taurewa ka whakamahia ki te hoko i tētahi whare, whenua rānei.
Kāinga Ora – Homes and Communities	He umanga Karauna o te Kāwanatanga o Aotearoa e whakahaere ana i ngā tikanga mō te whakatinana i ā te Kāwanatanga o Aotearoa kaupapahere mō te kāinga me te whanake tāone.
PenapenaKiwi	He kaupapa penapena tūao ki Aotearoa.
Tangohanga pūtea kāinga tuatahi a KiwiSaver	Te kōwhiringa wā kotahi, ki te tango i te katoa, i tētahi wāhanga rānei o ngā pūtea penapena mai i tētahi tahua KiwiSaver, hei utu ki te hoko i tētahi kāinga tuatahi.
Kaituku taurewa	He pēke whai wāhi, ka tuku moni mō tētahi taurewa kāinga ki ngā kaitono māraurau e hiahia ana ki te hoko kāinga.
Inihua Mōkete Kaituku Taurewa (LMI)	He kaupapahere inihua e tiaki ana i te kaituku taurewa mai i te ngaronga pūtea ki te kore e taea e te kaimino te utu i ngā utu taurewa kāinga.
Paearu tuku pūtea	Ngā herenga ka whakatauhia e tētahi pēke, kaituku taurewa rānei hei whakaea mā te kaitono taurewa.
Nama	He tahua pūtea kua minotia (hei tauira, he taurewa kāinga).
Te kaupupuri whare o mua	He tangata pupuri whare, whenua rānei i mua i Aotearoa i tāwāhi rānei, engari kua kore ināianei.
Whakaaetanga tōmua	He whakaūnga kua ea i a koe ngā paearu māraurau mō tētahi Nama Kāinga Tuatahi me ngā paearu tuku moni a te pēke, kaituku taurewa rānei. Mōnehu ai tēnei i muri i tētahi wā whakarite (hei tauira, te 3 marama).

Whakakorenga

Ko tōna tikanga, he mea whakatauirā anahe ngā kiko o tēnei mātārere e mārama ai koe ki te Nama Kāinga Tuatahi. E kore e takune ana kia whaipānga ki ngā tūāhuatanga tautuhi o tēnā, o tēnā. Kua upoko pakaru kia whakatūturu i te kounga me te tika o ngā mōhiohio. Ka panoni, ka muku, ka āpiti, ka rerekē pea ngā paearu māraurautanga, ngā kaupapahere e hāngai ana ki te Hoa Kāinga Tuatahi, me te kore e whakamōhio atu. Me kua e pōhehē he kōrero ā-ture, ā-ngaio rānei ngā kiko o tēnei mātārere, ka mutu, me whai koe i ngā tohutohu mai i ngā mātanga whai tohu.

He mea tā i te Oketopa 2022 nā
Kāinga Ora – Homes and Communities

E wātea ana hoki tēnei mātārere i
kaingaora.govt.nz/first-home-loan.